مقدّمه: فضیلت و اهمّیت حج

مقدّمه: فضیلت و اهمّیت حج

حج در اصطلاح شرع مقدّس، مجموعه ای از مناسک خاص است که یکی از ارکان زیربنایی اسلام به شمار می آید، چنان که در روایتی از حضرت امام باقر [علیه السّلام] آمده است: «بُنِیَ الْإِسْلامُ عَلَی خَمْسٍ عَلَی الصَّلَاةِ وَ الزَّکَاةِ وَ الصَّوْمِ وَ الْحَجِّ وَ الْوَلَایَة»[۱] ؛ «اسلام بر پنج پایه بنا شده است: نماز، زکات، روزه، حج و ولایت.»

حج خواه حجّ واجب باشد یا مستحب، فضیلت و پاداش فراوان دارد و از پیامبر اعظم و اهل بیت مطهّر آن حضرت [علیهم السلام] روایات بسیاری در فضیلت حج وارد شده است. امام صادق [علیه السّلام] میفرمایند: «الْحَاجُّ وَ الْمُعْتَمِرُ وَفْدُ اللَّهِ إِنْ سَأَلُوهُ أَعْطَاهُمْ وَ إِنْ دَعَوْهُ أَجَابَهُمْ وَ إِنْ شَفَعُوا شَفَّعَهُمْ وَ إِنْ سَکَتُوا ابْتَدَأَهُمْ وَ یعَوَّضُونَ بِالدِّرْهَمِ أَلْفَ أَلْفِ دِرْهَمٍ.»[۲] ؛ «حج گزاران و عمره گزاران، مهمان خدا هستند. اگر از خدا چیزی بخواهند به آنان عطا کند، اگر او را فراخوانند آنها را اجابت کند، اگر از کسی شفاعت کنند، شفاعت آنها را می پذیرد، اگر ساکت بمانند، خداوند خود (بدون درخواست) به آنان عطا می نماید و در ازای یک درهم (که در حج یاعمره هزینه کنند)، یک میلیون درهم به آنان می دهد.»

حج، از مهمترین واجبات دینی و از ارکان شریعت اسلامی و فریضه ای بی مانند می باشد ؛ گویی همه ی جوانب مهمّ فردی و اجتماعی، و زمینی و آسمانی، و تاریخی و جهانی دین، قرار است در آن مرور شود. معنویّت در آن هست، ولی بدون انزوا و گوشه نشینی و خلوت گزینی. اجتماع در آن هست، ولی به دور از درگیری و بدگویی و بدخواهی. از سویی حظّ روحی از مناجات و ابتهال و ذکر الهی، و از سوی دیگر پیوند، انس و ارتباط مردمی. حاجی با یک چشم، پیوند دیرین خود با تاریخ ـ با ابراهیم و اسماعیل و هاجر، با رسول خدا در هنگام ورود پیروزمندانه به مسجدالحرام، و با خیل مؤمنان صدر اوّل ـ را مینگرد و با چشمی دیگر، انبوه مؤمنان هم روزگار خود را که هر کدام می توانند دستی برای همیاری و اعتصام جمعی به حبل الله باشند.

تدبّر و اندیشیدن در پدیده ی حج، حج گزار را به این باور قطعی می رساند که بسیاری از آرمانها و آرزوهای دین برای بشریّت، بدون هم افزایی و همدلی و همکاری مجموعه ی دین داران، به بار نمی نشیند، و با پیدایش این همدلی و همکاری، کید معاندان و دشمنان، مشکل مهمّی بر سر این راه پدید نمی آورد.

[۱]. وسائل الشیعه، ج۱، ص۱۳، باب۱، ح۱ .

[۲]. الکافی، ج۴، بَابُ فَضْلِ الْحَجِّ وَ الْعُمْرَةِ وَ ثَوَابِهِمَا، ص۲۵۵، ح۱۴.